

ԼԱՊՏԵՐ

ԴԻՈԳԻՆԵԱՆ

ԼԱՊՏԵՐԻ չրջանը 60 օրինակէ կը բաղկանայ :
 Շրջանին գինն է դոնեկան 40
 Կիսաշրջանին » 25
 Գաւառաց համար » 30

Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է փարսյ , 30
 Նամակ կամ ո՛ր է գրութիւն պէտք է ուղղել
 առ Տնօրէն և Տէր Արամ Աշնան Կ. Պօլիս
 Սիւնիքի խոն փարի յարկ թիւ 35

Ա. ՏԱՐԻ Ա. ՇՐՋԱՆ

1884 ՅՈՒԼԻՍ 28

ԹԻՒ 5

ՊԱՐԳԵԻԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

Դպրոցին գուռը զարգարուած է թափ-
 նինքրով ու երբնեւանդ գրօշակներով :

Ժողովուրդը դունդադունդ կգլմէ և
 իւրաքանչիւրն իր ձեռքի տամակը ցցու-
 նելով գրան առջեւ սեղանի մը դըլժն նըս-
 տող պաշտօնէի մը, ընտանեօք ներս կը
 մտնէ :

Տուն չունեցողները կխռնուին գրան
 առջեւ և կուզեն բռնի ներս մտնել :

— Եղբարք կողաչե՛՛մ - կրսէ դունա-
 պանը - օրենքը յարգեցէք իւր տառին և
 բառին նշանակութեամբը : արգիլեալ է ա-
 ռանց տամսի ներս մտնել :

— Ճանը՛մ, արգիլեալն ի՛նչ է : այս
 դպրոցական հանդէս է, ամենքս ալ կվա-
 փաքիմք տեսնել :

— Է՛յ թող տոմսակ տանէիք :

— Է՛յ թող մեղի ալ խրկէիք, ինչպէս
 զրկած էք շատերուն :

— Անոնք տնօրէնին ծանօթներն են :

— Եթէ մեղի ներս չթողուք, մենք ալ

հիմա պիտի ծանօթանամք տնօրէնին :

— Ծօ՛, օանկ կեցէք նայիմ, պարո՛ն
 ներսը մէյտա՛ն շինի կայ, չէնէ ճամպաղ
 կկազայ կար քի, դուռք նստեր պիլէթ կը-
 հարցունես, կասկա ծօ՛ :

Բազմութիւնը հեղեղի նման ներս փա-
 դեց, ուր արդէն լեցուն ըլլալուն, որը դը-
 րան բեղկերէն կախուիլ, և շատերն ալ
 իրարու ուս ելլել պարաւարեցան :

Մի քանի շարվարը և բոկոտն կար-
 ոծնէր, անխախտ ամէն սեռի առատու-
 թեամբ շուր կը մատակարարէին :

Դպրոցին սրահը բոտ սովորութեան
 զարգարուած էր, և պատերը ծածկուած
 էին ասիական գորգերով և երեսելի ան-
 ձանց պատկերներով :

Աշակերտուհեաց ձեռամբ շինուած և
 ծաղկանուշներու մէջ դետեղուելով ի տես
 դուռած ծաղկանց բուրումը՝ վարժարանը
 անմահական դրախտի մը դարցուցած էր,
 սրահին ճակատը սակեզօժ տառերով խոր-
 հրդաւոր խօսքեր կերեւնային, և անոր
 առջեւը դրուած սեղան մը որոյ վրայ դիր-
 քեր լեցուած էին, և որոյ շուրջը բոլորուած

էին ուսուցչական դասը :

Իսկ ժողովրդեան բազմութիւնը միջին հաշւով 130000 ի կհասնէր թող ի հեռուստ երեւեալ զշաղկարլոս և զճիւղալէլիս և զլուկոսն մանկախոս :

Մոռցանք բսել թէ սեղանին աջակողմը ղետեղուած էր դաշնակը , և դաշնակահարը իւր մատները դաշնակին մատանց վրայ գրած , աչքը հանգիսին տնօրէնին յառած , նշանի մը կսպասէր :

Ժամը եօթն է :

Զանգակը հանդիսին բացումը աւետեց , և դաշնակահարը սկսաւ զարնել «բաւրի եկայքի» եղանակը :

Երգէն ետքը , դպրոցին վիճակը նկարագրող հետեւեալ տեղեկադիրը կարգացուեցաւ :

Տեարք և Տիրուհիք :

Ամենափոքր լուցկին ալ իւր շտիով զմեզ կրնայ լուսաւորել , բայց վայրկենական է :

Կապը մեր առնները , և ելեքտրական նութիւնը աշխարհ կըլուսաւորեն , բայց աւրեգական առաջ կտկարանան . իսկ ուսման լոյսը , գիտութեան լոյսը՝ այնպէս չէ , փան գի նա , թէ ցերէկ և թէ դիշեր զմեզ լուսաւորելէ ետքը , մեր սրտերուն և մեր ազիքներուն մէջ իսկ կը թափանցէ :

Այս համոզմամբ բացուած է և այս դպրոց , որ յետ այնքան զոհողութեանց և տանջանաց , երկաթի կամքով և կատարեայ սրտով դիմակալեցինք , և այս 570 ըդտարին է որ կըլտրենք , և պատիւ կունենամք մեր աշխատութեանց արդիւնքը ներկայել պատկառելի ժողովրդեան :

Տեարք և Տիրուհիք , վարժարանիս մէջ , ամէն - ութիւն - վերջաւորող ուսմանքներ սնթերի կաւանդուին . մեր աշակերտաց և աշակերտուհեաց թիւն է 14000 և ուսուցաց

7 1/2 . աշակերտք 3 կարգի կրածնուին , և կուսմնին աշխարհի մէջ դառնաւ ամէն ուսում :

Իսկ վարժապետները 3 կարգի կրածնուին , և առաջին կարգիները կստանան ամսէ ամիս պանիր հացի մը փարայ , երկրորդ կարգիները միայն ջուր : մը փարայ , սակայն երրորդ կարգիներուն գեանէն գտածն ալ վարժարանիս կիլերաբերի :

Ունիմք մեք այս տարի չորս աղջիկ և ութը մանջ շրջաւարտներ :

Վարժարանիս նիւթական վիճակը թեւեւ անցուկ , բայց յուսամ թէ ստանկ չմընար , և եկող տարի կգոցեմք :

Ահաւտոիկ մեր դպրոցին վիճակը , որոյ օրինաւորութեանը և յառաջագիմութեանը վրայ դուք ևս ինձ չափ վստահ ըլլալնիդ դիմանալով՝ կը վերջացուենի խօսքս :

(Որոտնդոստ ծափահարութիւնք և կեցցելի ազաղակներ) :

Զանգակը կհնչէ , և դաշնակին ու արգայք կսկսին երգել հետեւեալ երգը :

Ո՛վ հե՛շտ բա՛րբա՛ւ մայրե՛նի՛ , ո՛վ դո՛ւ լեզո՛ւ . . . և այլն հայերէն երգը , ահա՛ աշակերտուհի մը յանկարծ ինքզինք սրահին մէջ , և ահագին ձայնով կնետէ ու սուր շեշտերով կխօսի հետեւեալ ճառը :

Տեարք և Տիրուհիք :

Դաստիարակութիւն , յառաջագիմութիւն , լոյս , Տեարք և Տիրուհիք :

Այս վարժարանն և իւր ուսումներն , ուսումներն և վարժապետները , վարժապետներն ու դրասեղանները , ո՛հ , դարձեալ լոյս , լոյս և ընդ նմին կըլթութիւն , զայս ուսաք մենք ահա , մայր պիտի լինիմք , տուններ պիտի դարցունեմք , մեծագոյն բարիքներ պիտի ընեմք՝ կրտսերադպրոց զոհերով :

ԼճՅՈՒՆ, ԼճՅՈՒՆ ՏԵՐԱՐՔ և ՏԻՐՈՒՆԻՔ. ծա-
ղիկն ու վարդ, յամսիկն ու չուշան, կա-
նանչագեղ պարտիզաց պուրակներուն մէջ,
ստիակն ու դեղձանիկ երկնից կապտագոյն
կամարներուն միայ լճՅՈՒՆ կաղաղակեն:

Մեր գլխադրներ. ու մէն մի զարդա-
րանքներ լճՅՈՒՆ կուտան:

ԼճՅՈՒՆ որ կըլուտուորէ գտնեղերք, ա-
րեւն որ կըլարդացնէ զամենայն ինչ, սնց-
րեւն որ կը զովացունէ լեւներ ու գաշտեր,
տէ՛ սուտ ըսած կըլլամ՝ արդեօք թէ բա-
լըն ալ լուսոյ հետեւանք են:

Մենք, մենք ո՛վ ՏԵՐԱՐՔ և ՏԻՐՈՒՆԻՔ
կրկին մենք պիտի լինեմք Ձեր խորհրած
տուններուն նեցուկը, նորածնուածեանց խա-
նութներուն միտիծաղը, երիտասարդաց յոյ-
սը և աղբիւն լոյսը:

Կեցցե՛ն ուրեմն բարերարք մեր, կեց-
ցեն հիմնադիրք վարժարանիս:

— Կեցցե՛, կեցցե՛ (ծափահարութիւնք)

Տնօրէնը 4000 տղայ յակումէ յանուա-
նէ դռնելով կըսէ — Այս պարոնայք յոյժ
քաջալու են վարժարանիս մէջ ուսանողուած
բոլոր ուսանող մասին — հետեւաբար առա-
ջին մրցանակի արժանի:

Մրցանակները կըաշխուին, և աշա-
կերութ մէկ մէկ բնու գէրք սուած, ժողո-
վրդեան բուռն ծափահարութեամբ պսակ-
ուելով իրենց տեղերը կգառնան:

Դանակը տալծուրքա կզարնէ, և ա-
շակերութ կերգեն թուրքերէն երգ մը, որ
կընտհատուի աշակերտիմը կողմանէ հետեւ-
եալը կարդացուելով:

Թէրաքիլըրէրվէր ու խայրխահ էֆէն-
տիլէր

Պու ալէմոնէ ինտան ու հայվանն ֆէր-
քի ուլում ու ֆինուռն օլտըղընա, զէրրէճէ
չիւպհէնիլ օլմամուր:

Էֆէնտիլէր, չօլօքլարընըղըն թէրաքիլէ-
սինէ խահիշկեար պուլունմատըղընը հալաէ
թէէսսիւֆի իտէճէկ պիր հալէ կիրիֆթար
օլմամուրը պի իշթիպահ տըր:

Մէքթէլէրիմիլ հէրչի պատապառ չօ-
ղալմայա եիւլ թուլթմուշ իսէտէ, իշինուէ
պուլունմատըղումուղ շու մէքթէպ իհթիմում-
լը, նիզամ վէ թէրաքիլի օլտըրը կիպի,
լայըքլը խօճալէրի իլէ պիր թանէճիք պու-
լունմատըղ, թօղրուսու աղ շան ու չէօհրէթ
տէյիլ տիր միւտիւրիւ օլտն էֆէնտիլէ.
իշտէ պիլ պու մէքթէպ շակիրտէրի միւմ-
քին մէքթէպէ շալըշարակ միքթարը քեա-
ֆի վէ վաֆի իլիմ թահսիլ էթտիկ. շիմաի
խաէ քայրը մէքթէպի թէրկ իտէրէք չք-
մակտա պուլունմատըղումուղտան, պիր թա-
րաֆտան թէէսսիւֆի տղիմէտէ, տիլէր թա-
րաֆտան տախի աշուրի մէքթէպէ իֆթիխար-
տէ պուլունմըշ օլտըղընըղը էֆէնտիլէրիմիլէ
պէյան իլէ խաթմ ու քէլամ իյլէրիմ. ան-
ճաք սօն տէֆտ օլտրուի, շու տաքըքատէ,
պունճա հաղըրուն հուզուրունտէ կէրէք
մէքթէպիմիլին միւտիւրի, վէ կէրէք հէվա-
ճակեան էֆէնտիլէրէ մէթ ու սէնա իթմէյէ
պօրճու օլտըղընըղը տախի արդ իյլէրէք,
ճէմի շակիրտան թարաֆընտէն թէշէքքիւրի
աղիմէ վէ միւխիլտանէ թաքտիմ իտէրիլ:

Երկայն և բուռն ծափահարութիւնք,
հանգերձ կեցցէիւ:

— Մարտիկ էֆէնտի, մախտումընըղըն
իլիմ ու ֆինուռնտէ, վէ ալէլ խուսուս թիւք-
ճէտէ կէօթթէրտիլի թէգատտիւմինի թէպ-
րիք խաէրիմ:

— Թէշէքքիւր խաէրիմ Պեարոսիկ աղա
Տնօրէնը 3000 աշակերտ ևս կգոչէ յան-
ուանէ և կըսէ:

Այս պարոնայք թէեւ առաջնոց նման ա-
մէն ուսում կառնեն, բայց առաջիններէն
տարբերելու համար քաջալու նշանակած,

հետևաբար երկրորդ մրցանակի արժան
դատած եմք:

Գրքերը կրամսուին և ուսանողաց իւրա-
քանիւրը մէկ մէկ ձեւ խոնարհութիւն ը-
նելով տեղերնին կղատնան:

Դաշնակն և մանչ ու օղջիկ ազայք
միաձայն կսկսին երգել:

Ալն՝ զանգա՛ն մա՛ վի՛նա՛ւ ուսնա
և այլն գաղիւսերէն երգը:

Շքեղապէս հագուած օրիորդ մը կե-
րելի, և ահա ծափահարութիւնք երկիրը
կիմօթացունեն:

Օրիորդը հազիւ բերանը կրանայ խո-
սելու, երկրորդ ծափահարութիւնէ մը կը
պարտաւորի ընել:

Օրիորդը երկրորդ ծափահարութիւնէ
մալ ընել պարտաւորելով, ինքն ալ սկսաւ
ժողովրդեան հետ ծափահարել, տունն
պատճառը հասկցած ըլլալու, ինչպէս և չէ-
ին դիտեր բոլոր ծափահարողք:

Խոր լուսթիւն մը տիրեց, և օրիորդը
սկսաւ:

Մէսիէօ՛ մէտամ՛,

Վուստի ը դռիւքօնֆ նու վուստի է-
թիւաիէ, լիւմիէն, էտիքաւիօն, ահ քէլ
մէսիէլ, քէլ կոանտէօն. բալ բիթէ է ստֆ-
բիտէ, է թիւի դուք է դու թատիօն, ան-
ֆէն քառ նու սօմ տէ ֆիլլ նու սովանտ-
նօն տէ մէն մէսիյօ մէտամ՛. ժը վուգէ տի-
վու մալէ քօմիւի, նէսքա, ահ, էսքա,
էսքա է թիւի թուիթ քաստա, վուսյէ, է-
քուիթէ, մէսիէօ մէտամ՛, նու նու սօմ՛ բա
դուսիէ, է լէսիւքաւիօն ա սօն սանտանս
է դանդանս. ահ մէսիէօ մէտամ՛. վուա-
լայ թուիթէ դի. տաիէօ:

Հազիւ օրիորդը սուարտած էր իւր
խօսքը, և ահա ձայնից Բարեւոյեան խառ-
նակութիւն մը ելաւ:

— Կեցցէ՛:

— Պաւփօ, կեցցէ՛:

— Զիթօ՛, եաշաւն:

— Յաւերթ կեցցէ, պաւփօ՛, պաւփօ՛:

Հաղարարը բերաններէ ելած այս այլ
և այլ բառերը որոհ մը շփոթութիւն տուին
հանդիսին և հետեւեալ միջադեպին պատ-
ճառ եղան:

— Վո՛ւյ, էրկու ոչօւնիդ քիօնայ,
կուիւ հանեցին:

— Քա չէ՛ տուտու չէ՛, մի՛ վախնար
բան չկայ... վո՛ւյ մօրիկի մարեցու:

— Սու կեթիբին պէ՛, նէ ատուկար-
սընդ, քարքը տիրի տիրի էօրտիւրէճէ՛ ք-
միսիսիդ:

— Քա Մարտիկ աղա ե՛լ երթանք
սըկէ, սա անդիի քեօչէն կնիկ մը մեռ-
ցուցին կոնն կօր:

— Կայնէ նայինք, հասկնոնք ի՞նչ է
եղէր:

— (Տնօրէնը) սո՛ւս, սո՛ւս, սո՛ւս... ու-
բան չկայ. տեղիքնիդ նստեցէ՛ք, մի երե-
քօք, բաղմութիւնը շատ է, հուսաարա-
կը շուտութիւնը կկորսուի, վարժարանը կկոր-
ծանի. չեմ՛ խառնուիր: Լո՛յս, լո՛յս, ուս-
մունք այս պէտք է ըլլայ մեր նշանաբանը,
տակէ զատ ամէն բան արժէք չունի:

Իւ յանուանէ կոչելով 3300 աշակեր-
տուհիք, անոնց բարձրագոյն կարգին վե-
րաբերիլը և շատ յաջողակ ըլլալով տա-
լին մրցանակի արժան լինելէն ծանոյց,
որք միջանակները առնելով և եռանդուն
ծափահարութիւններ ընդունելով, տեղեր-
նին դարձան:

Դաշնակն և ուսանողաց խմբերը սկսած
էր, անդղիւսերէն — ի՛դ տհի՛ կուտ է՛նա չը՛ն
չը՛ն — երգը երգել և ահա երկնահայեաց և
սէգ դիրքով երիտասարդ մը կյառաջանար:

— Քա սօֆի՛կ, չըլլալուդ կուդայ կոդ:

— Հա՛, սուս եղիր նայինք սա լինչ չեքեր պիտի ծամէ :

Սըր էնա Մըսըր :

Ետևաքէշըն, թիւթիւքէշըն, չըրչըրա, ահիզ նո հօլա, հայ միւնի սըհի : Ետ սի ուհի հէվ մէյէ սօ բըսկրիս, էնա պըէա, ըրախմբս մըսս սէնա օփ ուխմրիս, էնա կըրլ էնա օփ ուսյճըս, էնա օփս հըզպէնց և էըզպէնց :

Ճէնթըմէն էնա լէյախ, էնա ընարըւ թութ էնա պըսք թութ, ուի լէֆթ սքուէ էնա ըուրուէ, էնա ուի ուիլ աստօնիլ օլ հու նիւ ըզ հէնա ճըզ վէ տըզ, էզուէ լէս էվէրի պօաի պօաի հուտիթ նօթ նսհլ, սըզ էնա միզ : այսինքն Ետ ընարը թութ օլայսէթ, կուտպայ, թիւ ուխմիլթ էկէյնա :

— Քա հէմէն խերը տեսնես օրթուի, լինչ տլ ողւոր ողւոր պատմեց :

— Շնորհակալ եմ պատասխանեց, պատասխանի մայրը, և հեռուներէն նշանուցի կերպիւ անկէ տակէ շնորհաւորութիւններ կընդուներ :

Տնօրէնը 2500 աղջկունք Ետ կոչելով, երկրորդ միջանակի արժանատորութիւններն իմացուց և ըստ այնմ միջանակները բաշխեց :

Դաշնակը և աշակերտք սկսան երգել :

Միա՛ փառ՛ քաղա, միա՛ անիմա Լայլի խաղերէն Երզը :

Իւ տալա օրիորդ մը արտասանեց հեռեւեալը :

Սինիօնի է Աինեօնէ :

Լէ տիքացիօնէ էլալուղէ տէլլավէնիւնէ, է բէյնիբէ :

Նօյի ապիամօ տըրըգօ վիթէ քօզէ, է քօքօզէ :

Սինեօնի է սինեօնէ, ի օնօմ բասօ :

տախտօ ֆառուն պօն քիտասօ է քաքասօ մի կուտա տառէթէ, սենցա բալաս մի, բեռքէ քաշթէ տաօնացէ կառվարանցէ էնֆինօ տանց է, Ետ քրէտօ միամինթէ, սինէն ամինթէ առիլէտէրվի :

Ուննահարութիւնք, ծախահարութիւնք պատօնահարութիւնք պօհ մը վարժարանը թիւթայուցին :

— Պարօն Սիմօն այս Խաղերէն էր շէնէ Երաչեղերէն :

— Հագ չէ, այդ երկու լեզուները Իրարու խնամութիւն ունենալը օրիորդը լաւ գիտնալուն, հնչման մասին զգուշութիւնը ները տաւարը համարած ըլլալու է :

— Իշխախօրսուն հաճի Սերգիս, իշտէ պիղիմ տէրիպանըլըս պէօյլէ տիր, հէմ տուում պաղըրըրըս, հէմ տէ պէօյլէ պէյնեմէղէր :

— Մերտք էթմէ էօյլէ շէյլերէ, չօճաքըս էօյրէնիներ տէ, էլ օլլա նէ իսթէրտէ օնու տէպն :

Յանկարծ բարակ մարմնով և հաստ լեզուով պատանի մը Եկա, և Յունարենի մէջ ունեցած յաջողակութիւնը փայլեցուց հետեւեալ ճառը արտասանելով :

Քիրի ու Քիրէյէն :

Օ՛ նիյօն, էսիթիլօն է բօլօմէ է թիյէ, էնէնիյէ, էլարիլ մէնօն է՛ բառէլէթիլ :

Օ՛ թիլթիլմէնիլ, օ՛ պոօֆինկէլօս, թօ՛ թառիլըղէս, քէ՛ թիւ պօս թիւէզ, քէ՛ ֆալէզմէնիլ քէ մէտէնքէլիլ :

Եքսէթըլ, քի գեքսեռօզ, էլա էնֆիւրիլ աօ՛ տանկառեօն, քի է՛ լանկարօզ :

Միսարինա, քի նա՛ գիտու, սօնֆէրիս քէ մատէ՛լիտ :

Արիզիս, զիթօ՛ հսիօլօն, զիթօ՛ դաւ կալօն, զիթօ՛ էնպօնս, զիթօ՛, զիթօ՛, մամթիթէյօ՛ զիթօ՛ :

— Մափահարութիւնք — կրկնութիւն
աղաղակելով:

— Օ՛, շիտակը կրկնուելու արժանի
բան:

— Ի՞նչու, Հնանեցար պարո՛ն:

— Ի՛նչ լեզուէ ըլլալը Հնասկցայ որ,
հանելու կամ Հնանելու բռնմ:

— Ձք հասկցո՞ւր, Յունարէն է:

— Այդ Յունարէն չէ, — Լաղճա — պի-
լէ չէ:

— Բայց արատաանութիւնը ի՞նչպէս
էր:

— Շա՛տ աղէկ, կտրծես ամէն մէկ
բառը հնջելուն, պէ՛տ՝ ըսելով մէկ մէկ
մարդու աչք կհաներ կոր:

Երգերու ցուցակը իր վախճանին հա-
սած ըլլալով, գաշնակահարը կը դարնէր,
ի՛նչ որ իւր կամքը կուղէր:

Տնօրէնը անգամ մ'ալ իսկա գալով
հասկցուց թէ՛ վարժարանին 14000 ուսա-
նողներէն 13000 ը իրենց մրցանակները ա-
ռած էին, մնացեալ 1000 ուսանողքը ամե-
նէն վերջի կարգին կվերարեբէին կէսն աղ-
ջիկ և կէսն մանչ ըլլալով: Բայց անոնց
մրցանակները բաշխելէ առաջ, կուղէր ա-
նոնց կարողութեան վիճակին նկատմամբ
դաղափար մը տալ, հետեւաբար փոքրիկ
աղայ մը դրկելով ատենան բերաւ:

— Ըսէ՛ տղաս,

— . . . (լուսթիւն):

— Ըսէ՛, ըսէ՛, մի՛ վախնար:

— Հը՛ . . . Ը՞րը . . . Ի՛հի, (կուլց):

— Այս չեղաւ. ուրիշ մը բերէք:

Կառավարիչը ուրիշ մը կրերէ:

— Դուն ըսէ՛ տղաս:

էս պըտըլիտ աղայ մ'ընեմ,

Վարժարանը շատ տը սիրեմ.

Հոն ամէն օր տերթամ տուգամ,

Եւ հաճապըխ էս շատ տուտամ.

Տը տարդամ ես անտիւրէն,

Բայց տորուսի իմ հայերէն.

Տաղիւրէն, խալիւրէն,

Պիսի սոլլիմ՝ ես յունարէն:

— Կեցցե՛ս, կեցցե՛ս պըտըլիկ.

Անմիջապէս բերուեցաւ փոքրիկ օրի-
որդ մ'ալ:

— Ըսէ՛ աղջիկս.

Պաւստուն երբ օր ելայ,

Սիտակ սիտակ պարտեղ ինձա.

Վարդը բտուեր՞, սիտակ երգեր,
Իմ մարիկս դեռ կը ննձեր:

Ըսի ի՛նձ ընեմ,

Երթամ կամ էփէմ՝

Հացիկ պատրաստեմ՝

Մայրիկիս բերեմ:

(Մափահարութիւնք, և բացաղանջու-
թիւններ):

Տնօրէնը վերջնակարգ 1000 ուսանո-
ղաց մրցանակները բաշխելով՝ շրջանաւարա-
ները յատենան կոչեց:

Կարգաւ շարուեցան 4 աղջիկ և 8 մանջ
ուսանողք:

Մաղկեայ պսակներ դրուեցան ատոնց
գլուխը, և մէկ թուղթ իրենց ձեռքերը:

— Քա՛ տուտաւ նայէ՛, Մեհրիւպէն
հարս ըրին:

— Խենդ, զահեր Կարապետն ալ
հարս ըրին քի՛ անոր կլօին ալ պսակ դը-
րին:

— Խենդ էք, ի՛նչ էք, վարպետ
հանեցին իշտէ:

Հաղարաւոր ծաղկանց փունջեր և պը-
սակներ ժողովրդեան կողմէն տեղաց, և
շրջանաւարտները ծաղիկ մարդիկ դարձան:

Տնօրէնը վերջին խրատը կուտար շրջա-
նաւարտից:

Պարոնա՛յք.

Կթողուք Ձեր սնած և լոյս առած վար-

ժարանք, ո՛ւր վարդ-կրայուներ և սոխակ կերգեր, և կերթաք աշխարհի մէջ ձեր առաջին քայլադիմումը ընել, ո՛ւր փուշեր սըլի. ուսած են և ագռաւներ թառած :

Մի՛ վախճաք, մի՛ վհատիք. սիրտ տուէք միմեանց, արեւոյէ՛ք, և ահա պիտի յազթիք ամէն դժուարութեանց. բայց մի մոռնաք Ձեր վարժարանը, ուր կերաք, խմեցիք և ո՛ւր ըյս առիք. Ձեր առած ըյսէն, լուսաւորեցէք Ձեր նմանները :

Երթաք բարեաւ :

Տեսաք Տեսաք և Տիրուհիք, տեսաք ձեր զաւակաց յառաջագիմութիւնը, այսպէս անխնայ աշխատութեամբ զցոյց և ըղցերեկ քրտինք կը թափենք, այս աղայքները մարդ ընելու, քոյս, լոյս տալով լուսաւորելու, հիմայ հանդէսը պիտի գոցուի նախագահին օրհնութեամբն, և վարժարանըս աւարտին օրերուն ամբողջութեան վրայ դրուած ճշ աւելորդ օրերը վաքանս պիտի ընէ, բայց պէտք է գիտնալ որ այս պարտաւոր օրերը բնաւ վերաբերութիւն չունին աղայոց թոշակի խնդրոյն հետ :

Կհրաւիրեմ զնախագահը, որ հաճի փակել հանդէս :

Անմօրտ մարդ մը ոտքի ելլելով ըսաւ :

Տեսաք և Տիրուհիք, տեսաք ա՛ղբալքոց յառաջագիմութիւնը, ալ տեսնողները չտեսնողներուն պատմեն և ի սիրելու աշխարհի տարածեն :

Որքան կրցնի մարդուս սրտերը ե՛րբ կտեսնէ գեռատի երիտասարդներ և երիտասարդուհիներ որք այժմէն մէկ մէկ փխտոխայ դարձեր են, ասոնք քիչ մալ մեծնան և աւելի բան սովորին նէ ի՞նչ կըլլան, դուք ձեզմէն կրնաք մակաբերել: Ես սա քաղցր յուսով և անուշ երազով կը գցեմ այս հանդէսը եկող տարի նորէն

բանտու խօստմամբ, թէ եւ կրսեն թէ ինձ համար՝ թէ անոր գոցածը կրկին չբացուիր: Երթաք բարեաւ :

Այս միջոցին բազմաթեան ջուր սիմիթ էյլն մատակարարող արդէն ծանօթ կառսօնները բարձր ձայնով փայտօ՛ւն պօռացին, և հանգիստակոնք ոտքի ելան երթալ մարմնամարզի փորձերը տեսնելու :

— Քա տուտու ուր կերթաս կո՛ր. տահա չըմցաւ :

— Չլլա՜մ աղջիկ, տու էղիր նաշինք :

— Քա՛ Մարեամ՝ տուտու Մէօհրիպէդ ո՛ւր է :

— Նա՛ հոս է Մէօհրիպէ առտին էկու խառնակոչումին մէջը խայտ կըլլաս :

— Մէղա խառնճա էի զահէր խօճա պօյով խայտ պիտի ըլլամ :

— Ի՞նչ կայ տուտու քի կը վաղեն կոր :

— Զամբաղ պիտի խաղա կտեն կոր :

— Քա՛ մեղայ, է՛յ անանկ էնէ :

— Հոտէ ծօ՛ Գարիկ :

— Նէ՛ վար :

— Պիլմեմ պիբ չէ՛յ տահա վար տէօրլաք, եխրիւ պաղալքմ :

— Աղճաղքմ ծօ՛ ճիմստտիկ էտէ՛նէ կէլք :

— Զիմստտիկ նէ՞ տիր :

— Մօ՛ իշթէ իրիէքաէն, հալքալարա տան սալլըլըլաք օյունլար խեղլէք :

— Պա՛ք տոտմ, տիւլ - մատիքէ պալլքմ :

Այր և կին մարմնամարզի փորձերն ալ տեսնելով ձրուեցան իրենց տեղերը քիւր օրհնութիւններ թափելով, որ տաղակացուցիչ երկայն օր մը կրցան բաւական զբօսանքով մը անցունել :

ԱՍՈՒԼԻՍ

— Տղամ, սա առաւօտունն տունէն կենես նէ, հիշ սպիտակ ուրիշ ստիմիչ չեղած, շիտակ դպրոց պիտի երթաս, իրիկուսուն ալ դպրոցէն շիտակ տուն պիտի գաս:

— Այդպիսով, ըսելէ որ մեր տունն ու դպրոցը ստաւիան համարելով՝ զիս ալ թրամիլէյ մը ընել կուզես, տնանկ է նէ համբուս վրայ գիծ մը ձգէ:

* *

— Ի՞նչ թէմպէլ թէմպէլ նոտեր ես չերթաս չօլուխ չօճու խիդ հաց ճարելու:

— Հացը վարայով կուտան քա՛կերիկ:

— Կեսս փարս վասակէ:

— Գործ չիկայ:

— Էյ առ տմէն մարդ զիշեր ցորեկ կպանին կոր նէ՞:

— Շաշխըն սէնտէ, զիշեր ցերեկ կը բանին կոր տէ Ի՞նչ կընեն կոր նափիլէ քընհաս կը միտն կոր:

* *

— Հոյրիկ ես ասոր քերականէն թա զթ մը գարծուցի:

— Պախալըն ալ իր թէփաէրէն թա զթ մը դարծուց:

— Ես խոյրի վաղը դպրոց չեմ երթար:

— Իմին ալ միտքս վաղը շարչը երթալ չէ, քեզի հետ կնատինք տղաս:

— Ես գլխուս վերեւը մարդ չեմ ուզեր, տէֆ էղիք տեղերնիդ կտցէք:

— Դու ալ ճէհէնէմ եղիրք ու տեղդ գնա:

— Իմ տեղս ո՞ւր է:

— Մօրքա տունը:

— Էյ տունը որի ձգենք:

— Հոգ մի ընիր, տունը իր տէրը երկու օրէն կը դանայ:

— Ասոր պախալադի մը ա՛ռ տէ թուրթմա՛ մը էփենք:

— Քա՛կերիկ, պալ խապադի իշտէ գլուխդ:

— Չէ՛ նէ փաշա մը սա:

— Տառախներդ:

— Տամաթեղ ա՛ռ:

— Բիթդ:

— Շալցամ ա՛ռ:

— Կանախներդ:

— Ես մարճա՛խ:

— Ամբողջ մարմինդ:

— Անանկ է նէ իրիկուսն ոյսն մեզեր ինձմէ:

— Դու ալ տառաւորները պան մեզեր ինձմէ, կըմննայ կերվայ:

* *

— Միտի Ի՞նչ կըտէք սա հիտնալի դիւալին:

— Ո՞ր գիւտին:

— Էլէքտրականութեամբ զիշերը ցերեկի փոխելին:

— Անարժէք բան. եթէ մարդկային ընկերականութեան մեծ ծառայութիւն մը ընել կուզէի, պարտապահանջը դպարաստները շտեմնելու համար լոյս խաւարի վերածելու հնարք մը գտնել պէտք էին:

* *

— Քա՛խայնէթ, Ի՞նչ կըլլայ, իմին ալ ֆօթոհրաֆս քաշել տուր:

— Օ՛, ես շատ խօշիգ եմ՝ տառաիրիկուն երեսդ տեսնել տէ, ելլեմ փաբայոփս էլ ալէմին ալ լղզուանք պատածու եմ հա՛:

— — — — —

ՏՆՈՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ

ԱՐԱՍ ԱՇՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐԵԱԼ ՀՐԱԺԱՅԱՆ ՄԷԱՐԻՖԻ